

УДК 342. 951:636. 7. 043

Вадим Сергійович СЕЛЮКОВ,

доцент кафедри адміністративної діяльності поліції факультету №3
Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6690-6484>

ВИКОРИСТАННЯ СОБАК У СЛУЖБОВИХ ЦІЛЯХ У ДАВНІ ЧАСИ

У широкому розумінні правоохоронну функцію держави можна розглядати як будь-яку діяльність, яка спрямована на забезпечення прав і свобод людини, інтересів суспільства, забезпечення публічного порядку та безпеки як від внутрішніх, так і від зовнішніх загроз. Різні адміністративні форми забезпечення такої діяльності держави передбачають використання різноманітних засобів досягнення мети –

належного рівня забезпечення та охорони прав і свобод людини та громадянина. Сьогодення вимагає від державних інституцій використання якомога ефективних та дієвих засобів для реалізації повноважень у сфері правоохоронної діяльності. Але розвиток технологій, стрімке оснащення злочинності новітніми досягненнями науки та техніки, набуття останніми якісної освіти останніми інколи ставить під сумнів результати діяльності правоохоронних органів, які за своїм оснащенням є менш забезпеченими, ніж суб'єкти, які створюють загрозу суспільству.

На щастя, існує досить дієвий засіб, застосування якого в певній мірі забезпечує виконання покладених на правоохоронні органи функцій. Таким засобом є здобутки службової кінології та можливості службових собак. Службовий собака здатен ефективно здійснювати ті дії, які жодна особа вчинити не може. Затримання особи, що тікає від правоохоронців, забезпечення охорони об'єктів, пошук наркотичних і вибухових речовин, а також зброї, зниклих людей, речових доказів, захист від нападу та інше – для цього можливо використання службових собак у сфері реалізації правоохоронної функції держави.

Хотілося б розпочати дослідження тематики, пов'язаної зі службовою кінологією, з окреслення історичного аспекту використання собак для реалізації своїх повноважень різноманітними державними інституціями, а точніше наголосити на тому, де і як саме застосовувались собаки в давнину, що на нашу думку є досить важливим аспектом у дослідженні тематики кінологічного забезпечення правоохоронної функції держави.

Собаківництво виникло та використовуються людством із давніх часів. Недарма собака завжди символізував вірність, пильність, відчайдушність. Існує гіпотеза, що саме собаки допомогли виживанню предків сучасної людини. Наші пращури широко та з надзвичайною користю використовували собак. Багато народів зводили їх у ранг священних тварин, наприклад народи Стародавньої Греції, Індії, Ірану, Мексики, Месопотамії та ін. У Київській Русі собаки охороняли міста та села, супроводжували в походах дружини князів. З часом люди навчилися використовувати собак у різних видах діяльності, що сприяло появі нових порід та створенню оптимальної системи дресирування тварин. Найдавніший кінологічний трактат «Собаче полювання» (підручник із дресирування та застосування собак) був написаний більше 2300 років тому воєначальником Ксенофаном із Афін. Дещо пізніше давньогрецьким істориком Арріаном підготовлено «атлас» порід собак (1, с. 142)

У інших творах, що дійшли до нашого часу, давньогрецького письменника Плутарха та Плінія містяться вказівки про те, що собаку дуже цінили та широко застосовували у різного роду господарській діяльності (полювання, охорона стад, перенесення важких вантажів) (2).

Вперше для службової діяльності почали використовувати собак як охоронців будівель, а саме для охорони фортець. Собак виставляли за ворота фортеці, а так як годували їх на території фортеці, собаки не відходили від воріт, і при приближенні сторонніх осіб вони починали гавкати, будячи охорону. Пізніше собак почали використовувати у військовій справі. У війнах рабовласницького періоду собак шикували у першу шеренгу строю війська, вона атакували першими. Так само використовували собак древні римляни, гунни, кельти та тевтонці. Карфагенське військо мало так званий собачий легіон, пси використовувалися проти ворожої кінноти, хапали коней за доступні місця, рвали, і кидали їх на землю. У військах римлян і ассірійців, у військах Олександра Македонського були особливі підрозділи собак. Для захисту від стріл і мечів собакам надягали панцири і кольчуги, для захисту від ворожих собак постачали нашийниками з гострими довгими шипами. У XII-XIII століттях англійські королі також використовували собак у війні з шотландцями. Собаче «військо» з 800 собак було у відомого графа Ессекса, яке служило йому вірою і правдою в боротьбі з ірландцями.

Три століття по тому Генріх VIII подарував Карлу V 400 бойових псів, які використовувалися ним для боротьби з французами. В середні віки зображення собаки було звичайним елементом герба того чи іншого феодала як символ його вірності сюзерену (3, с. 10).

Отож, підсумовуючи викладене, використання службових собак у службовій діяльності почало зароджуватись дуже давно, адже собака є найбільш придатною для таких завдань твариною. Стародавні люди, зрозумівши це, почали її використовувати не тільки у домашніх цілях, а й для виконання певного виду завдань, спочатку у військовій та охоронній справі, пізніше для особистого захисту та нападу. Тому, варто наголосити на тому, що зародження службового собаківництва відбулося задовго до виникнення кінології як окремої галузі науки. У той час собаки були повноправними членами військ, а не знаряддям армії.

Список бібліографічних посилань:

1. Потушинська О. П., Жданова В. П. Характеристика кінологічного забезпечення окремих правоохоронних органів України. Юридичний науковий електронний журнал. 2014. № 4. С. 141-144.

2. Крушинский Л. В., Меркурьева Е. К., Израилевич И. Е. «Служебная собака». Москва: Государственное издательство сельскохозяйственной литературы, 1952. 618 с. URL: <http://kinlib.ru/books/item/f00/s00/z0000018/index.shtml>.

3. Асанбаев Т. Ш., Бексеитов Т. К., Уахитов Ж. Ж. Основы кинологии: для специальности: «Технология производства продуктов животноводства» высших учебных заведений/ Т. Ш. Асанбаев, Т. К. Бексеитов, Ж. Ж. Уахитов. Алматы: Эверо, 2015. С. 281.